

Elina Teerijoki & Niina Tanskanen

Hopeapeilin joulu

Helmivyö

Hopeapeilin
joulu

Elina Teerijoki & Niina Tanskanen

Hopeapeilin joulu

Kustantamo Helmivyö
Turku 2016

Hopeapeilin joulu

Teksti: Elina Teerijoki

Kuvat: Niina Tanskanen

Taitto ja lay-out: Tanja Holmberg

Kustantaja: Helmivyö, 2016

Painopaikka: BoD, Norderstedt

ISBN 978-952-7211-06-9

Sisällysluettelo

Lukijalle

Joulu on jo ovella 9

Valo tuikkii jo syksyssä 10

Joulun odotus x 24 13

Asetelma tuo joulun ikkunalle 15

Joulukortti kulkee yhä 19

Talvipiknik piristää 22

Lahjavalvojaiset, mikä ihana tekosyy 25

Kuusen kotiin tuoda saamme 27

Kimallusta ja lastulintuja 28

Kuusi kultainen 32

Valkoinen kuusi tuli taloon 36

Lämpöisin liekein 38

Saunapallo kuuluu vintagejouluun 42

Kuusenköynnöstä kaikkialle 44

Mummun ihanat lasilinnut 47

Iloiset ja tyylikkääät painokankaat 49

Tonttujen paraati 53

Muita vanhoja koristetyyppejä 55

Joulujuhla eri väreissä 57

Koristelaatikosta koristekokoelmaksi 59

Lahjat peittyy kääreisiin 61

Suloisia joulusalaisuuksia 62

Rapinaa kuusen juurella 64

Paljon vai vähän lahjoja? 67

Apua puutteenalaisille 69

Jouluisia lahjamuistoja 70

Kierrätyslahjat kaikille 73

Ihana vaikea vintagealahja 75

Jouluruokaa tarjoo kunnan väki 77

Jouluruokien monet kerrokset 78

Voileipäpöydän herkut 82

Sika vai seitan sinappihunnussa? 85

Jouluhärkis 86

Sallatti eli rosolli 87

Pöttö 88

Bataattilaatikko 90

Makea makaronilaatikko 91

Jouluisia ruokamuistoja 92

Jouluiset juomat 93

Glögiskumppa 95

Munatoti 95
Niinan herkkuglögi 96
Vaalea glögitiiviste 96
Seitsemää sorttia ja vähän ylikin 97
Juhlapulla 98
Pikkuleivät 100
Englantilainen joulukakku 102
Riisipuuro 104
Ris à l'amande 104
Namusia ripustettu ompi
kuusen oksilla 105
Vaahtokarkit 108
Rocky Road 108

Äidin hommat on niin kiireiset 109
Joulu houkuttaa tekemään itse 110
Helpot retrokoristeet 112
Tyttösen joulumekko 115
Kellohame pöytäliinasta 116
Joulupallokranssi 119
Nostalgiset kuusenkarkit 121
Ruokalappu joululiinasta 123
Joulukorut kierrätysmateriaaleista 124

Joulukuusi viedään pois, pois, pois 126
Hävitä aikansa palvellut kuusi 127

Lähteet 129

Lukijalle

Ihastun jouluun joka vuosi uudelleen. Sillä on aina tarjota jotain uutta vanhaa: leikkisiä tai tyylikkäitä joulutunnelmia 1900-luvun suomalaisen ja skandinaavisen designin hengessä, unohtamatta ripausta amerikkalais-hongkongilaista kitsiä. Joulu kimmeltää, tuoksuu, valaisee, ilahduttaa.

Tärkein inspiraationi tähän kirjaan on mummolan joulu. Minun mummolani sijaitsivat kaupungissa, 1950-luvun kerrostaloissa, ja joulussa oli paljon 1950-60-lukua vielä lapsuudessani 1970-luvun lopulla: tiikkisiä kynttilänjalkoja, valtavia saumapalloja, joiden pinnasta saattoi peilata itseään, ja kuusen latvasta valuvia lamettaryöppyjä. Jouluun kuuluivat saksanpähkinäkulho, vihreät kuulat ja parkettilattioita peittävät värikkäät lahjapaperit, kun serkkulauma

on avannut pakettinsa. Joku osaava soitti pianolla joululaulun, jopa vaikean Valkean joulun. Vasta myöhemmin opin, että se mummoloista rakkaaksi tullut tyyli-suunta on modernismi, johon englanniksi viitataan sanoilla mid-century modern.

Kotilieden joulu, Joulu-Apu, Sotilaan joulu, Nuoren työläisen joulu... Joululehdet ovat osa suomalaista jouluhistoriaa, ja Hopeapeilin joulu jatkaa sitä omalla tavallaan. Hopeapeili oli modernin naisen aikakauslehti, joka ilmestyi vuosina 1937-1971. Paljon myöhemmin se lainasi nimensä blogilleni. Naistenlehdet muovasivat kotielämää neuvoilla ja pohdinnoilla myös juhlien vietosta, ja ne ovat olleet tämänkin kirjan tärkeä lähde. Vanhat jouluiset lehtikuvitukset ovat sitä paitsi ehtymätön inspiraation aitta.

Tämä kirja on syntynyt myös keräilijän rakkaudesta vintage-joulukoristekokoelmaansa: viimeistään marraskuun alussa kannan koristelaatikot vintiltä ja raotan niitä ainakin ihaillakseni lempikoristeitani. Koristeet kertovat omaa aineellista tarinaansa joulun lähihistoriasta, samoin kuin makumuistot ja ruokareseptit, muistot lahjoista ja askarteluista.

Hopeapeilin joulun synnyssä on auttanut moni. Kanssatekijäni *Niina Tanska-nen* on paitsi valokuvannut, myös auttanut kirkastamaan näkemystäni siitä, mikä näyttää kuvassa hyvältä. Taittaja *Tanja Holmberg* vastaa visuaalisesta asusta. Kiitos Weiste Oy:n *Liisa Vertaselle* mahdollisuudesta tutustua arkistomateriaaliin, *Jorma Blomqvistille* vanhan lehtikuvan käyttöoikeudesta, *Maijalle* rosollista, *Päi-ville* tonttukulhon lainasta, *Lauralle* ja *Lotalle* sparrausavusta, Facebook-ryhmä Kinkeri24:n väelle muistojen jakamisesta ja monelle mukavalle ihmiselle erilaisesta avusta ja tuesta. Kiitos myös Suomen Tietokirjailijat ry:lle taloudellisesta tuesta - sekä tietysti *Jurille*, *Ottilialle*, *Kautolle* ja *Lounalle* joulun viettämisestä kanssani. Omistan kirjan *äidilleni*, joka kasvatti minusta jouluihmisen.

**Tervetuloa
joulutunnelmiin!**

Elina Teerijoki

Joulu on jo ovella

Valo tuikkii jo syksyssä

Bongailen ikkunoista ja parvekkeilta joulu- ja kausivaloja jo varhain syksyllä. En ilkkuakseni varhain valonsa virittäville, vaan siksi, että pimeässä illassa ja aamuvarhaisessa tuikkivat valot ovat ihania. Omat kynttelikköni otan esiin viimeistään marraskuun alussa. Taipumus on periytynyt. Naapurin tyttö (nyt jo aikuinen hänkin ja jouluihminen) muistaa, että äitini viritti aikoinaan joulupalot ikkunaan 1. marraskuuta – ensimmäisenä naapurustossa.

Lapsena minua viehättivät eniten värivalot. Meilläkin oli lamppusarja, jossa polttimoiden päällä oli tähdenmuotoiset värikkäät muovisomisteet. Värivalot olivat ilmeisesti 1970-luvun uutuus, ja niitä oli aika harvan ikkunassa; yleisempiä olivat kolmion muotoiset kyntteliköt ja oranssit paperitähdet. Yhtenä joulunalusaikana äitini teki joulukuusenkynttiläsarjasta pitkän kynttilärivin ikkunaan. Joskus näki

kaaren muotoisia tai suoria kynttelikköjä, ja jotkut tähdet olivat minusta kamalan rumia ja himmeitä, kutsuin niitä hämähäkkitähdiksi metallisen kuoren rei'istä tuikkivan valokuvion mukaan.

Mutta kuinka ollakaan, kun aikaa kului, aloin arvostaa nimenomaan niitä kolmion muotoisia kynttelikköjä, joita lapsena pidin tylsinä. Puurunkoiset sivuutan yhä, vaikka niissäkin olisi hohtoa vaikkapa lempivärillä maalattuna ja uusiksi koristeltuina, mutta messinkirunkoiset linjakkaat ja sirot 1950-60-luvun mallit ovat erityisen viehättäviä. Niitä valmistsivat aikoinaan ainakin Philips, Osram ja Luma. Philipsin ensimmäiset sähkökyntteliköt valmistettiin jo 1930-luvulla perinteisten ruotsalaisten puukynttelikköjen tapaisiksi. Sähkökynttelikköä pidettiin turvallisenä lapsiperheissä ja tiloissa, joissa elävien kynttilöiden vahtiminen on hankalaa.

Elina Teerijoki on toimittaja ja tietokirjailija, joka kirjoittaa vintageteemaista Hopeapeili-blogia. Niina Tanskanen on kulttuurialan sekatyöläinen, valokuvauksen harrastaja ja tee se itse -entusiasti.

